

ÅBO SVENSKA ARBETARINSTITUT 110 ÅR – ÅBOS ÄLDSTA

På lördag 3.2 kl. 19.30 var det 110 år sedan Åbo svenska arbetarinstitut inledde sin verksamhet. Samma år inledde instituten i Vasa och Uleåborg sin verksamhet. Före det fanns endast Tammerfors arbetarinstitut från 1898. Det finska Turun suomenkielinen työväenopisto grundades samtidigt som Åbo svenska arbetarinstitut men inledde sin verksamhet någon dag senare 17.2.1908. Mot den bakgrunden är Arbis det institut som har haft verksamhet längst i Åbo även om skillnaden är marginell.

NIO OLIKA ADRESSER

Arbis har verkat på nio olika adresser. Verksamheten inleddes 1908 vid Slottsgatan 25 i Finska klassiska lyceet också kallat Gamla spinnhuskyrkan. Längst har Arbis funnits i Svenska Gården vid Auragatan 1 där institutet verkade i 47 år följt av 19 år i f.d. Cygnaeuskolans byggnad vid Universitetsgatan 17. Efter sju andra adresser och jämnt 100 år efter starten d.v.s. 2008 flyttade Arbis till Kaskisgatan 5. Där hålls i dag merparten av Arbis kurser och föreläsningar. I samma hus verkar också det större Turun suomenkielinen työväenopisto, Åbo yrkesinstituts övningscafé Café Dominic och delar av bl.a. S:t Olofsskolan. 2017 tog Arbis i bruk sina stämmingsfulla hantverksutrymmen, Åsalen, i de delvis medeltida valven i samma byggnad som Katedralskolan vid Östra strandgatan 2.

ELVA FÖRESTÅNDARE OCH REKTORER

Den pedagogiska utvecklingen har under åren letts av 11 föreståndare och rektorer samt en fastanställd textillärare. Rektor Arne Törnudd jobbade 24 år för Arbis medan Aili Nummenmaa innehade rektorskapet i 22 år. Sedan 2013 leds Arbis av rektor Sixten Westerby. Timplärarna och föreläsarna kan under åren räknas i flera tusen. Institutssekreteraren ombildades 2013 till en planerare.

Arbis första inskrivna studerande var Västanfjärdsbördige trädgårdsarbetaren Hugo Gustafsson. Den äldsta inskrivna torde ha varit född 1853. Arbis studerandeantal kan räknas i tiotusentals och kanske mer än så under de 110 åren.

POLISEN ÖVERVAKADE FÖRELÄSNINGARNA

Arbis undervisning började 1908 med två föreläsningar i historia och zoologi - mellan dem unison sång. De första åren var kämpiga. Den ryska administrationens läns guvernör misstänkte de båda arbetarinstitutens verksamhet. Alla föreläsningar måste inlämnas i utförligt koncept i två exemplar till polisen för granskning minst 24 timmar i förväg. Ibland fanns polis på plats för att kontrollera att föreläsaren verkligen höll sig till konceptet. Situationen förblev oförändrad ända till Finlands självständighet.

ETT SJÄLVSTÄNDIGT ARBIS

Under 1920- och 1930-talen skapade språkstriderna en tråkig friktion mellan de finska och svenska språkgrupperna i staden. 1937 gjordes ett förslag i stadsfullmäktige att de båda instituten skulle slås samman. Ärendet bordlades och togs upp på nytt 1943 då dåvarande föreståndaren gick i pension. Skolstyrelsen var negativt inställd till en sammanslagning och staden ville inte fatta beslut under pågående krig. 1945 beslöt stadsstyrelsen avstå från sina tidigare planer. 1992 hotades Arbis existens igen. Dåvarande rektor Börje Lång beslöt att senarelägga sin pensionering till 1995 tills frågan var utredd. Också under senare årtionden har Arbis självständighet utretts. Varje gång har resultatet blivit att Åbo svenska arbetarinstitut ska fungera som ett självständigt institut för att bäst kunna serva sin målgrupp.

STORT UPPSVING DE SENASTE ÅREN

Under de senaste åren har Arbis upplevt ett stort uppsving då tillströmningen av studerande i stort sett fördubblats och uppgår till närmare 3000 kursdeltagare per år. Arbis är i dag också en rätt internationell samlingsplats. 2017 hade Arbis studerande uppgett hela 31 olika modersmål och många av lärarna har utländsk bakgrund. Dagens Arbisstuderande har också en stor och rätt unik åldersspridning. Den största åldersgruppen 2017 var i åldern 26-30 år följt av grupperna 66-70 och 21-25.

Arbis studieprogram med kurser och föreläsningar hittar du på www.aboarbis.fi